

Joan Baptista Casas

Els factors territorials de competitivitat com a base generadora d'independència

11 Maig 2012

- Moneda única (Euro)
- Globalització
- Ampliació unió econòmica europea als països de l'est
- Impacte BRICS (Brasil, Rússia, Índia, Xina, Sudàfrica)

Modifica l'entorn econòmic, la competència i la capacitat de les “regions político-administratives” (ESTAT)

Factors de competitivitat

- Infraestructures
 - bàsiques
 - transport
 - tecnològiques
- Capital humà
- Recerca i innovació
- Oferta de serveis avançats (outsourcing)
- Implicació sector públic/sector privat
- Marketing: marca
- Entorn favorable a l'esperit emprenedor
- Cohesió social

Regió homogènia

Defineix la regió a partir d'una característica pròpia que la distingeix d'altres regions i permet delimitar una àrea determinada.

Exemple:

- nivell de renda
- nivell d'urbanització
- Monoconreu sectorial

Regió Nodal

Es fonamenta en l'heterogeneïtat i complementarietat dintre la regió. Hi ha especialització de subregions dins la regió. La regió existeix perquè existeixen corrents econòmics que es polaritzen al voltant de zones nodals.

Exemple:

- Producció agrícola que abasteix zones urbanes
- Sectors productius integrats verticalment

“Estat-Regió”

Kenichi Ohmae

- Silicon Valley/Badia de San Francisco (Estats Units).
- Baden-Württemberg.
- Roine-Alps (França).
- Catalunya (EURAM).

“Ciutats creatives”

Richard Florida

- “Concentració de treballadors de tecnologia punta i creadors a les àrees urbanes”.
- Barcelona-València/Lió
 - 11ª àrea mundial.

Què és l'EURAM?

És l'Euroregió de l'ARC

MEDITERRANI

Regió econòmica
definida per:

Elements
homogenis

Interrelació
interna

MODEL ECONÒMIC

Nucli dur d'una "gran
euroregió europea"

Contrapès a la "gran
banana" centre-
europea

- Població 30 %
- PIB 35 %
- Importacions 40 %
- Exportacions 40 %
- 53% empreses exportadores.
- Transport per carretera 36 %
- Mercaderies portuàries 25 %
- Una de les potències turístiques del món
- Baix stock de capital públic i de despesa pública:
 - Espanya 100
 - Madrid 164
 - Euram 75
- Saldo fiscal molt negatiu

Sectors Industrials

	Catalunya	València	Illes Balears	Total EURAM
Indústries extractives.	27%	24,35%	3,97%	55,32%
Indústria de l'alimentació, begudes i tabac.	23,01%	7,85%	0,88%	31,75%
Indústria tèxtil i de la confecció, cuir i calçat.	37,99%	26,09%	0,96%	65,04%
Indústria de la fusta i el suro.	14,41%	17,50%	1,33%	33,23%
Indústria del paper, edició, arts gràfiques i reproducció de suports gravats.	33,34%	8,33%	0,64%	42,30%
Indústria química.	46,89%	7,02%	0,09%	54,01%

Sectors Industrials

	Catalunya	València	Illes Balears	Total EURAM
Indústria d'altres productes minerals no metàl·lics.	15,47%	25,12%	1,22%	41,81%
Construcció de maquinària i equips mecànics.	26,78%	7,13%	0,40%	34,30%
Material i equip elèctric, electrònic i òptic.	38,57%	5,32%	0,14%	44,03%
Fabricació de material de transport.	22,90%	10,62%	0,18%	33,70%
Indústries manufactures diverses.	21,78%	21,20%	1,07%	44,05%

Taula 3.8. Pes de Catalunya, País València, Illes Balears i l'agregat de l'EURAM en els sectors del conjunt de l'Estat Espanyol. (font INE). Figura estreta del llibre de les empreses de l'EURAM.

Grau d'obertura del territori EURAM, any 2007, dades en milions d'euros.

(Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICE i l'INE)

	Exportacions (X)	Importacions (I)	X+I	X+I/PIB cada comunitat (%)
Catalunya	49.951,20	79.123,30	129.074,50	65,67%
País Valencià	18.544,90	22.647,80	41.192,70	40,26%
Illes Balears	1.521,10	2.335,40	3.856,50	14,80%
EURAM	70.017,20	104.106,50	174.123,70	53,59%

ELEMENTS ESTRUCTURALS DE L'EURAM

- Primera zona de l'estat amb potència econòmica.
- Economia molt oberta.
- Enorme importància de la circulació de béns: carretera i portuàries.
- Baix stock de capital i despesa pública.
- Saldo fiscal molt negatiu (EURAM aporta del 80 % dels fons de solidaritat interterritorial).

PRESENTA TRETS HOMOGENIS

Relacions internes EURAM. Elaboració pròpia a partir de les bases de dades INTEREG.

		Catalunya	País Valencià	Illes Balears	EURAM
Catalunya	Exp. a	--	15,80%	5,09%	20,89%
	Imp. a	--	17,39%	1,12%	18,51%
País Valencià	Exp. a	20,17%	--	5,28%	25,45%
	Imp. a	27,80%	--	0,38%	28,18%
Illes Balears	Exp. a	36,44%	11,63%	--	48,07%
	Imp. a	45,23%	24,50%	--	69,73%

CLUSTER I POBLACIÓ.

CLUSTER	POBLACIONS
Empreses vitivinícoles al Penedès	Vilafranca del Penedès
Empreses químiques a Tarragona	Tarragona
Maquinària agrícola a Lleida	Comarques de Lleida
Joieria a Barcelona	Barcelona
Adoberia a l'Anoia	Igualada
Moble domèstic al Montsià	La Sènia, Ulldecona, Benicarló i Vinaròs
Indústries càrniques a Girona	Comarques de Girona
Gènere de punt al Maresme i l'Anoia	Igualada i Mataró
Edició i arts gràfiques a Barcelona	Comarques de Barcelona

CLUSTER I POBLACIÓ.

CLUSTER	POBLACIONS
Electrònica	Terrassa i Granollers
El moble a València	València, Paterna, Silla, Beniparrell, Sedaví, Alfafar i Benetússer
La juguina i el plàstic a la Foia de Castalla	Castilla, Ibi, Onil i Tibi
La ceràmica a Castelló	Alcora, Onda i Villarreal
El tèxtil a les Comarques Centrals Valencianes	Alcoi, Banyeres de Mariola, Bocairent, Cocentaina, Muro d'Alcoi i Ontinyent
El calçat a la Vall de Vinalopó	Elx, Elda, Petrer, Sax i Villena
El marbre i la pedra natural	Algueña, La Romana, Monforte del Cid, Monovar, Novelda i Pinoso
El torró a Xixona	Xixona

ESTRUCTURA EMPRESARIAL

	Catalunya		País Valencià		Illes Balears		EURAM	
	Nº Empreses	% s/total	Nº Empreses	% s/total	Nº Empreses	% s/total	Nº Empreses	% s/total
Sense assalariats.	319.972	52,25%	179.728	48,76%	45.778	50,17%	545.478	50,87%
De 1 a 2 assalariats.	162.433	26,52%	107.523	29,17%	26.157	28,66%	296.113	27,62%
De 3 a 5 assalariats.	61.282	10,01%	39.902	10,83%	9.747	10,68%	110.931	10,35%
De 6 a 9 assalariats.	29.773	4,86%	18.326	4,97%	4.557	4,99%	52.656	4,91%
De 10 a 19 assalariats.	21.157	3,45%	12.938	3,51%	2.902	3,18%	36.997	3,45%
TOTAL < 20 assalariats		97,09%		97,24%		97,68%		97,20%

Factors externs

- Economia oberta, exportadora i diversificada.
- Baix estoc de capital públic, molt lluny de la mitjana europea i d'altres comunitats de l'Estat.
- Problemes comuns: transport per carretera, turisme, aigua, mercaderies portuàries, infraestructures, energia, capital humà.
- Dèficit fiscal amb l'Estat elevat.
- Notable homogeneïtat en la seva estructura socio-econòmica.

Factors Interns

- Intensa interrelació entre les seves diverses zones constituint una zona molt integrada molt econòmicament.
- Model productiu basat en “clústers” molt diversificats.
- Estructura empresarial formada per PIMES.

MODEL INDUSTRIAL EURAM

1.- PIMES

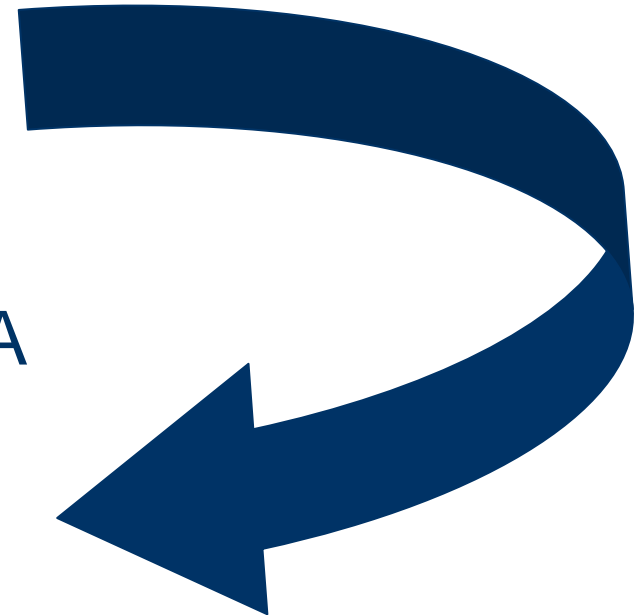
2.- CLUSTERS

3.- POCS “GRANS GRUPS”

(a nivell global)

4.- INTEGRACIÓ ECONÒMICA

MODEL PROPI EFICIENT

RENDA FAMILIAR BRUTA DISPONIBLE P/C AJUSTAT PREU DE COMPRA.

2000

2010

Catalunya	112,2	104,3
Navarra		127,2
País Basc		126,5
Madrid		118
Castella-Lleò		111,7
Aragò		111,6

INFRAESTRUCTURES

Accions

- Reduir dependència per carretera. Descongestionar AP7 (ampliació carrils)
- TGV que vertebrí l'EURAM i connecti cap el País Basc (1)
- Aeroport/Port: xarxa de transport de mercaderies cap Europa, Base logística.
- Col·laboració ports Barcelona/València
- Xarxa de "rodalies" per facilitar la mobilitat

Limitacions

- Política europea que potencia l'eix Londres-Rhur-Lombardia
- Política de França: no connexió amb Montpelier-Perpinyà (2030)
- Política AENA: potenciar Madrid
- Política estat espanyol: sistema radial i potenciació de Saragossa com a nucli de primer nivell amb marginació de l'eix mediterrani
- Dèficit només a Catalunya 6400 milions € entre 1991-2002 (< 10% del total de la inversió estatal)

Potenciar l'economia
EURAM

CORREDOR
MEDITERRANI

(Connexió dels seus ports).

Captar el
comerç asiàtic. El
més important del món.

Connecta nord-àfrica. Zona de
moltes potencialitats.

SECTORS I POLÍTICA DE CLUSTERS

- Potenciació de sectors i “clusters” amb potencial de creixement.

Sectors atractius

- 1.- Químic.
- 2.- Alimentari.
- 3.- Ciències de la vida: farmacèutic a sectors de la salut.

Exemples

Accions.

- Bioregió i, en concret, biotecnologia i biomedicina (cèl·lules mare, teràpia genètica, diagnòstic molecular...).
- Sector sanitat (entès com a sector econòmic).
- Oferta de finançament adequat.
- Sector químic-farmacèutic Engloba: universitats, hospitals, parcs científics, centres de recerca.
- Aliança BioNanoMed Catalunya als 18 centres de Recerca.
- 33% patents son a Catalunya.
- 25% de producció científica.
- Receptes d'ajuts europeus per Recerca.

Limitacions

- Pressupostàries i manca de voluntat política.
- Voracitat de Madrid (centre cardiologia, Llei del Medicament).

Exemples

- Accions

- Creació centres de recerca (exemple: Consorci Sincotró).
- Col·laboració Universitat-empresa.
- Polítiques fiscals actives: tributació específica pels beneficis no repartits.

- Limitacions

- Limitacions pressupostàries.
- No competència en polítiques fiscals.

MIRANT AL FUTUR

- Oci-Construcció.
- Indústria.
- Serveis: Financer, assegurances, universitats.
- Sector sanitari/Dependència/Educació.
- Logístic (Corredor mediterrani).
- Sectors emergents en recerca.
- Sector primari: Reduit però competitiu.